

Vagn Greve &
Jørn Vestergaard

4. reviderede udgave

STRAF ANSVAR

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Strafansvar
4. udgave, 1. oplag

© 2002 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf er uden forlagets skriftlige samtykke ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Omslaget er tilrettelagt af Morten Højmark
Tryk: Gentoft Tryk
Indbinding: Damm's Forlagsbogbinderi, Randers

Printed in Denmark 2002
ISBN 87-574-3663-0

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Lyngbyvej 17
Postboks 2702
2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: fl@djoeef.dk
Homepage: www.djoeef.dk/forlag

Forord

Straffeloven har i de senere år gennemgået betydelige ændringer. På denne baggrund er denne udgave af bogen i det væsentlige nyskrevet. Efter mange års forberedelser har Folketinget således vedtaget en samlet lov om straffuldbyrdelse, som trådte i kraft i midten af 2001. Samme år er der indført en ny ungdomssanktion. Anvendelsesområdet for samfundstjeneste er for nylig blevet udvidet markant. Også med hensyn til en række af de enkelte lovovertrædelser er der sket en del ændringer, bl.a. med hensyn til vold, hæleri og andre formueforbrydelser, prostitution, børnepornografi, farlig smitteoverførsel, kørsel i spirituspåvirket tilstand og skærpede strafferammer for vold.

Bogen er beregnet til anvendelse i forskellige uddannelser. Den giver en grundlæggende indføring i strafferetlige emner. Efter nogle indledende afsnit om strafferettens funktion m.v. tages udgangspunktet i straffene og de øvrige strafferetlige foranstaltninger, således at læseren fra starten kan forholde sig til, hvad det er for nogle sanktioner, de forskellige slags lovovertrædere kan pålægges. Herefter redegøres der for strafferettens almindelige ansvarsbetingelser, og i sidste del af bogen gennemgås en række grundlæggende spørgsmål i tilknytning til de centrale lovovertrædelser.

Det Retsvidenskabelige Institut D, juli 2002.

Vagn Greve & Jørn Vestergaard

Indholdsfortegnelse

Indledning

1. Strafferettens funktion mm.	1
2. Strafferettens kilder	3

Sanktionssystemet

3. Foranstaltninger overfor børn og unge	8
<i>Ungdomskontrakter</i>	18
<i>Konfliktråd</i>	19
<i>Ungdomssanktioner</i>	20
4. Tiltalefrafald	28
5. Betinget dom	31
<i>De tre hovedformer</i>	32
<i>Hovedvilkår, prøvetid, ny kriminalitet, gentagelsesvirkning</i>	32
<i>Tillægsvilkår: tilsyn og særvilkår</i>	34
<i>Overtrædelse af særvilkår</i>	37
<i>Anvendelsesområdet for betinget dom</i>	38
6. Samfundstjeneste	44
1. Bøde	51
8. Fængsel - pålydende, varighed og principper for fuldbyrdelse	57
<i>Straff fuldbyrdelse - grundlæggende principper</i>	58
9. Afsoningssted - anbringelse og overførsel	63

<i>Indhold</i>		<i>Indhold</i>	
10. Indsattes arbejde, uddannelse og fritid	75	20. Strafadmåling	139
11. Indsattes ret til medindflydelse	81	<i>Egentlige retsvildfarelser</i>	141
12. Tilladte effekter, handel mv. i fængslerne	83	<i>Fradrag for varetægtsfængsling</i>	142
13. Forsorg og sundhed i fængslerne	87	21. Psykisk afvigende lovovertrædere	143
14. Indsattes kontakt med omverdenen	89	22. Benådning	150
<i>Udgang</i>	89	De almindelige ansvarsbetingelser	
<i>Besøg i fængslet</i>	96	23. Strafansvars indtræden og ophør	152
<i>Brevveksling</i>	100	24. Forsøg	155
<i>Telefonsamtaler</i>	102	25. Medvirken	160
<i>Aviser, bøger mv.</i>	103	26. Forsæt og uagtsomhed	164
<i>Kontakt til offentligheden</i>	103	27. Nødværge og nødret	168
15. Sikkerhed og disciplin i fængslerne	104	De enkelte lovovertrædelser	
<i>Undersøgelse af den indsattes person og eget opholdsrum</i>	105	28. Tyveri og brugstyveri	175
<i>Fotografering og optagelse af fingeraftryk</i>	107	29. Andre formueforbrydelser	179
<i>Magtanvendelse</i>	107	<i>Underslæb</i>	180
<i>Udelukkelse fra fællesskab (enrumsanbringelse)</i>	108	<i>Varetægtsbegrebet</i>	182
<i>Sikringsmidler (håndjern og sikringscelle)</i>	110	<i>Bedrageri</i>	183
<i>Disciplinærstraf (advarsel, bøde og strafcelle)</i>	111	<i>Misbrug af checks og betalingskort</i>	186
<i>Konfiskation</i>	114	<i>Røveri</i>	187
16. Alternativ fuldbyrdelse	114	<i>Hæleri</i>	189
<i>Strafafbrydelse</i>	117	<i>Formueforbrydelser i øvrigt</i>	189
17. Prøveløsladelse og genindsættelse	118	30. Vold, drab og andre forbrydelser mod liv og legeme	190
18. Administrativ sagsbehandling og klageadgang	124	<i>Vold og andre strafbare legemsangreb</i>	190
19. Domstolene, Folketingets Ombudsmand	131		

Indhold

<i>Svangerskabsafbrydelse</i>	196
<i>Drab</i>	196
<i>Udsættelse af andre for livsfare</i>	199
<i>Tilsidesættelse af hjælpepligter</i>	201
<i>Trusler</i>	203
31. Kørsel i spirituspåvirket tilstand mv.	203
32. Narkotika	205
33. Seksuelle overgreb	207
34. Forbrydelser i familieforhold	211
<i>Incest</i>	211
<i>Mishandling, vanrøgt mv.</i>	212
<i>Børnebortførelse mv.</i>	213
35. Fredskrænkelser	214
36. Ærekrænkelser og diskriminerende ytringer	219
37. Forbrydelser mod offentlig myndighed mv.	223
<i>Falsk forklaring</i>	225
<i>Urigtige erklæringer</i>	227
<i>Falsk anklage og falsk anmeldelse</i>	228
Lovregister	230
Administrative forskrifter	235
Domsregister	240
Litteratur	243
Sagregister	247

Indledning

I Strafferettens funktion mm.

Når mennesker skal leve sammen, er det nødvendigt, at de overholder visse normer eller regler. Nogle normer betragtes som mindre vigtige, og overtrædelse af dem vil kun medføre undren, afstandtagen og lignende. Andre former for afvigende adfærd anses for umoralske, og den, der bryder normer herom, kan blive udsat for misbilligelse, blive holdt ude fra sin sædvanlige omgangskreds, føle "den kolde skulder" på arbejdspladsen osv. Uformelle private reaktioner anses imidlertid ikke altid som tilstrækkelige. I almindelighed ville det f.eks. ikke opleves som tilfredsstillende, hvis en drabsmand blot blev udsat for omgivelsernes misbilligelse. I andre tilfælde, f.eks. ved skattesvig eller spritkørsel, er der måske ikke tale om nogen særlig udtalt fordømmelse i velkommendes bekendtskabskreds. I sådanne tilfælde kan det være nødvendigt eller i hvert fald hensigtsmæssigt at gennemføre en lov, der giver mulighed for at bruge strafferetlige foranstaltninger for at få reglerne overholdt.

Hovedparten af vores lovgivning er udtryk for samfundsmæssige ønsker om mangfoldige sammenhænge at påvirke borgernes handlemåder. Til opnåelse af dette formål kan myndighederne anvende mange midler. Man kan tilbyde atvigere hjælp og støtte til en ændring af deres uønskede livsform; dette kan f.eks. være tilfældet med narkomaner; det har også været foreslået som et middel mod virksomheders miljøforurening. Domstolene kan pålægge skadevolderne at betale erstatning for deres ødelæggelser. Man kan forbyde en svindler at arbejde som brugtbilhandler eller en virksomhed at anvende farlige maskiner eller materialer osv. I visse tilfælde føles det nødvendigt at anvende samfundets strengeste reaktion, straffen – enten fordi de andre midler ikke er indgribende nok, eller fordi det er umuligt at anvende dem. *Formålet* med straffen er således at påvirke borgernes adfærd i en bestemt retning.

Tidligere har det været en udbredt opfattelse, at det var en tilstrækkelig begrundelse for at straffe, at lovovertræderen *havde* begået en forbrydelse (straf fordi der *er* syndet). I dag afvises dette i almindelighed, fordi det ville være urimeligt at lade en person lide, blot fordi den pågældende tidligere har overtrådt en regel. Straffens formål er først og fremmest at forhindre kriminalitet i fremtiden (straf for at undgå, at der *bliver* syndet).

Hvis lovgiver beslutter sig for, at der skal anvendes straf for ad den vej at påvirke alle borgere eller i hvert fald en større ubestemt gruppe, siger man, at

STRAF ANSVAR

Bogen er beregnet til anvendelse i forskellige uddannelser. Den giver en grundlæggende indføring i strafferetlige emner. Efter nogle indledende afsnit om strafferettens funktion mv. tages udgangspunktet i straffene og andre strafferetlige foranstaltninger, således at læseren fra starten kan forholde sig til, hvad det er for nogle sanktioner, forskellige slags lovovertrædere kan pålægges. Herefter redegøres der for strafferettens almindelige ansvarsbetingelser, og i sidste del af bogen gennemgås en række grundlæggende spørgsmål i tilknytning til de centrale lovovertrædelser.

9 788757 436631

ISBN 87-574-3583-0